Cymdeithas Gwasanaethau Gwirfoddol Sir Benfro

Eich cyngor gwirfoddol sirol lleol

8. Rheoli arian

8.2 Sefydlu cyllideb

Beth yw cyllideb?

Cyllideb yw cynllun a drosir i dermau ariannol am gyfnod amser penodol, gan amlaf am flwyddyn o Ebrill i Fawrth neu o Ionawr i Ragfyr.

Am beth mae'r gyllideb?

Mae sefydlu cyllideb yn rhan hanfodol o gynllunio strategol. Paratoir y gyllideb ar ôl i'r mudiad egluro'i fwriadau a'r amcanion a chynhyrchu amrywiaeth o gynlluniau gweithredu i'w cyflawni. Dibenion cyllideb yw:

- Cydlynu gwahanol weithgareddau (adrannau) tuag at un cynllun unigol.
- Cyfathrebu a gosod targedau.
- Macsimeiddio a dosbarthu adnoddau.
- Nodi problemau ariannol.
- Sefydlu system rheolaeth drwy ddefnyddio cynllun i'w gymharu â chanlyniadau gwir.
- Cymell cynllunio.

Pwy sy'n gyfrifol am y gyllideb?

Arweinir y pwyllgor rheoli gwirfoddol gan y Trysorydd a'r Is-bwyllgor Cyllid (os oes yna un), ac mae ganddo'r cyfrifoldeb o gytuno cyllideb y mudiad. Rhaid cymeradwyo'r gyllideb cyn ei weithredu.

Beth yw'r penderfyniadau allweddol a wneir wrth sefydlu cyllideb?

Oes rhaid i'r gyllideb fod yn gytbwys?

- Cyllideb gytbwys yw un nad sy'n creu arian dros ben neu golled (diffyg ariannol). Bydd arian dros ben yn helpu creu cronfa wrth gefn. I'r gwrthwyneb, gall cronfa ddigonol greu cyfnod o ddiffyg ariannol dros dro.

Sut y dyrennir atebolrwydd?

- Yr ymarfer a dderbynnir yw adnabod 'deiliad cyllid': unigolion sy'n gyfrifol am draddodi gwasanaethau ynghlwm wrth gyllidebau atodol.

Beth fydd yn digwydd os newidir cyfeiriad y gyllideb yn ystod y flwyddyn?

- Peth doeth fyddai datblygu cronfa neu gyllideb wrth gefn i dalu costau anrhagweledig yn ystod y flwyddyn.

Beth sydd raid i bwyllgor rheoli ei wneud i arolygu'r gyllideb?

Dylai'r pwyllgor rheoli gwirfoddol gynnal cyfarfodydd arolygu cyllid rheolaidd a gofyn am adroddiadau cyllid yn aml i sicrhau fod gweithgareddau yn aros o fewn y gyllideb. Dylid gofyn am esboniad amrywiadau rhwng y gyllideb wreiddiol a pherfformiad gwir, gydag argymhellion gweithredu.

Beth yw'r broses gyllidebol?

Mae cyllid y mwyafrif o fudiadau yn weithgaredd cylchol o fewn y flwyddyn ariannol:

- Y trysorydd neu'r swyddog cyllid yn darparu deiliad cyllid gyda chynllun a thaflenni gwaith cyllidol chwe mis cyn dechrau'r gyllideb.
- Y deiliaid cyllid yn crynhoi'r cyllid ar gyfer eu gweithgaredd a'i ddychwelyd i'r swyddog cyllid sy'n gyfrifol.
- Y trysorydd neu'r swyddog cyllid yn crynhoi'r cyfan i gyllideb gyfansawdd.
- Y tîm rheoli yn adolygu hwn ac yn ceisio cymeradwyaeth gan y pwyllgor rheoli.

Mewn mudiadau gwirfoddol llai bydd y broses yn un anffurfiol.

Sut beth fydd cyllideb?

Mae cyllideb syml yn amcangyfrif incwm a gwariant ar gyfer y flwyddyn i ddod mewn ffurf tabl. Mae pob llinell yn awdurdodiad i wario neu'n darged cyflawni. Bydd rhai colofnau'n torri i lawr i gyfnodau llai, e.e. chwarteri, ac eraill yn caniatáu ffigurau gwir i'w cynnwys ar ddiwedd pob cyfnod.

Beth sydd ynghlwm wrth baratoi a chyflwyno cyllideb?

Bydd un gyllideb yn ddigon i fudiadau bach. Efallai bydd rhaid i fudiadau mwy o faint a mwy cymhleth ddatblygu cyllideb gyfansawdd a chyllidebau llai yn deillio o hyn. Yn ogystal â chyllideb gyfansawdd, bydd angen cyllideb llif arian ychwanegol. Bydd hwn yn nodi mewnlif ac all-lif disgwyliedig, a thrwy ei gymharu â beth sy'n digwydd, gall y mudiad ragweld problemau a gweithredu'n gynnar i ddelio â hwy.

Gall y gyllideb a'i eitemau penodol amrywio dros y flwyddyn. Mae cyllideb sefydlog yn rhoi un amcangyfrif incwm a gwariant yn unig ar un lefel o weithgaredd. Mae cyllideb hyblyg yn nodi eitemau a all amrywio o amgylch y gweithgaredd e.e. unedau a werthir, achosion i'w trafod, ac yn darparu ffigurau eraill am bob lefel.

Beth yw rhagweld?

Dyma broses sy'n gofyn cwestiynau syml ond ymarferol megis '*costiodd gymaint â hyn llynedd, ond faint fydd yn costio flwyddyn nesaf?*' Gall rhagweld gynnwys dadansoddiad cryfderau a gwendidau ffynonellau incwm. Mae gwahaniaethau amseru rhwng derbyn incwm a thalu gwariant yn ystyriaeth hefyd.

Gall darlun ariannol iachus guddio problemau llif arian ar rai adegau, a bydd angen gweithredu ataliol e.e. benthyciadau pontio neu drafodaeth gydag arianwyr.

Sut trinir y wybodaeth o gyllidebau'r gorffennol?

Pan yw eitem gyllideb yn dilyn ymlaen o flwyddyn flaenorol mae yna ddau ddewis:

- Cyrraedd at ffigwr diweddar drwy gymhwyso cynnydd canran (dull cynyddol)
- Ail-gyfrifo'r eitem (dull cyfradd sero).

Er y gall y dull cynyddol arwain at anghywirdeb, gall defnyddio dull cyfradd sero gymryd llawer o amser.

Dylid gwneud asesiad i weld beth yw'r cydbwysedd gorau rhwng y ddau ddull.

Beth sy'n angenrheidiol ar gyfer monitro ac adrodd ar y gyllideb?

Fel arfer, bydd y Trysorydd neu'r swyddog cyllid yn cymharu'n rheolaidd y canlyniadau gwir yn erbyn y gyllideb. Adroddir y wybodaeth yma i'r 'deiliaid cyllideb', y rheolwyr gyda chyfrifoldeb am ran o'r gyllideb lawn. Gall y deiliaid cyllid naill ai gymryd camau i wella neu fod yn dawel eu meddwl fod popeth yn iawn. Dylai swyddogion cyllid a deiliaid cyllid adrodd nôl yn rheolaidd i'r pwyllgor rheoli gwirfoddol.

Gwybodaeth bellach

Charity Finance Director's Group
Ffôn: 0845 345 3192
www.cfdg.org.uk

Am rhagor o wybodaeth cysylltwch â

Cymdeithas Gwasanaethau Gwirfoddol Sir Benfro
36-38 Stryd Fawr, Hwlffordd, Sir Benfro, SA61 2DA
Elusen Gofrestredig *1063289*

Ffôn: 01437 769422 info@pavs.org.uk
Ffacs: 01437 769431 www.pavs.org.uk

Cynhyrchwyd gan WCVA, Cynghorau Gwirfoddol Sirol a Chanolfannau Gwirfoddoli
Wedi ei ddiweddaru:30/04/2007

Ffôn: 0800 2888 329
www.wcva.org.uk